

ЗАМАН

Газета издаётся на балкарском языке с 1924 года

Интернет-версия: zamankbr.ru

КЪАБАРТЫ-МАЛКЪАР РЕСПУБЛИКАНЫ
ПАРЛАМЕНТИНИ ЭМ ПРАВИТЕЛЬСТВОСУНУ ГАЗЕТИ

ВРЕМЯ

ГАЗЕТА ПАРЛАМЕНТА И ПРАВИТЕЛЬСТВА
КАБАРДИНО-БАЛКАРСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

КЪАРАУ

Энди Калюжный орамны къолгъа алгъандыла

Тюнене КъМР-ни Башчысы Юрий Коков Нальчикде Калюжный бла Толстой орамла бирге къошулган жерде жолну тапландырыу не халда болганын кѳргенди эмда республиканы ара шахарында транспорт инфраструктура ирилдендируню вопрослары жаны бла къысха кенгеш бардыргъанды.

Билдиргенибизча, март айны ал кюнлеринде Калюжный орамда темир жол (20-чы номерли) кетерилгенди. Шахарны оночулары айтханларыча, бу иш РФ-ни Транспорт министерствосу бла этилген келишимге тийишликде бардырылгъанды. Битеу бу жумушла Мальбахов атлы орамда путепроводну кетериуге хазырлану чеклеринде толтуруладыла. Бююнлюкде уа Калюжный бла Толстой орамланы арасында болгъан тюкентчикле кетерилип, алайда асфальт жол ачылгъанды.

Юрий Коков аны болуму бла шагъырейленгенди эмда жууаплы къуллукъчулагъа аны тийресин тапландырыгъа буйрукъ бергенди. Биринчиден, ол темир жолну кетериу къалай баргъанын соргъанды. Жууаплы компанияны келечиси билдиргенича, чырмаула жокъдула, битеу ишле 10 апрельге дерри бошаллыкъдыла.

Нальчикни администрациясыны башчысыны орунбасары Мухамед Бегидов а жыйылгъанланы жангыртуу ишлени схемасы бла шагъырей этгенди. Ол айтханыча, битеу къурулуш ишле планнга кѳре барадыла. Бююнлюкде Головки, Кешоков орамлада темир жолла кетерилгендиле, алайлада асфальт да салынганды.

Юрий Коковну соруларына жууапла бере, Мухамед Бегидов Толстой бла Калюжный орамла бирге къошулган жерде, планнга кѳре, жууукъ заманда тѳгерек айланарча жол ишлениллигин айтханды. Аны тийресинде жашиллендириу жумушла толтурулукъдула. Темир жолну орунуна уа жангы трасса ишлетирге, алай бла Мальбахов орамны бла Калюжный байларгъа мурат барды.

Докладха тынгылап, Юрий Коков битеу бу жумушла республиканы ара шахарында водителъге тап болумла къуар мурат бла башланганларын чертгенди. «Темир жол

кетерилген жерни хар метрин да хайырланаргъа, Нальчикни транспорт инфраструктурасын игилдендириге борчлубуз», - дегенди ол.

Болжалланы юслеринден айтханда уа, Мухамед Бегидов билдиргенича, битеу ишле 1 ноябрьге дерри бошаллыкъдыла, ол санда Мальбахов орамда путепроводну орунуна жол битдирилликди.

Юрий Коков а Калюжный орам осал болгъанына эс бургъанды. «Кесими таныгъанлы ол тюрленмейди, тешикледен толуду. Аны тап халгъа келтирирге онг бармыды?» - дегенди.

Мухамед Бегидов айтханыча, шѳндю жангыртуу ишле бардырыладыла, алай планнга кѳре уа аны кенгертирге эмда кѳтюрюге белгиленеди. «Жол асыры энишгедеди, жауунланы кезиуонде суу жыйылып асфальтны бузады. Алай тапландырыу жумушладан сора болум тюрленирикди», - дегенди ол.

Республиканы оночусу толтурулгъан жумушла ючюн ыразылыгъын айтханды эмда жууаплы органланы, битеу онганы, финансланы да хайырланып, башланган ишни ахырына жетдирирге, адамланы излемлерин толтуругъа буюргъанды. «Бу жолну Ленин атлы проспектен да алашат этгиз», - деп къошханды.

КъМР-де МВД-ны УГИБДД-сыны башчысы Юрий Бегидов бизге билдиргенича, битеу бу жумушла Нальчикде жолда жюрюню тапландырыгъа болушурукъдула. «Быллай тюрлениуле керек болгъанларыны

юсюнден эрттеден да айтыла эди, алай Толстой орамны ачаргъа темир жол чырмагъанды. Бююн а, сѳлешиуле бардырылып, республиканы Башчысыны къатылыгъы бла ол планла жашаугъа сингдириледи.

Бизни шартларыбызгъа кѳре уа, хар кюн да Мальбахов атлы орам бла орта эсеп бла эки жанына да 30 минг машина ѳтеди. Путепровод жабылса уа, аланы асламы Киров атлы орамгъа кѳчерикдиле. Толстой орам Калюжный бла байланганы уа пробкаланы азайтыгъа болушурукъду. Зольск, Бахсан, Чегем жанындан келген студентле, бу тийреде организациялада ишлегенле да ара орамлагъа кирмей, Калюжный бла келаллыкъдыла», - дегенди.

Нальчик шахарны администрациясыны башчысыны орунбасары Мухамед Бегидов бизге билдиргенича уа, битеу къурулуш жумушла планнга кѳре барадыла. Жаланда путепроводну 15 мартда жабаргъа белгилене эди, алай артыкъ уллу болмагъан чырмаула ючюн эки кюннге кѳч къалыргъа тышгенди. «Планнга кѳре, кѳпюрю эки айны ичинде кетерирге белгиленеди, алай биз андан да терк бошарыгъыбызгъа ишеклик жокъду. Кесигиз да кѳресиз, Калюжный орамны халын, республиканы Башчысыны буйрукълары бла битеу кемчиликле кетерилликдиле - былайда чыракъла орнатыллыкъдыла, парковка ишленирликдиле», - дегенди ол.

ТИКАЛАНЫ Фатима.

М.Л. Табуховну Къабарты-Малкъар Республиканы Сыйлы грамотасы бла саугъалауну юсюнден Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны УКАЗЫ

Кѳп жылланы ахшы ишлегени ючюн **ТАБУХОВ Мурат Лялюшевични** - Нальчик шахар округну жер-жерли администрациясыны муниципал контроль управлениясыны таматасын - Къабарты-Малкъар Республиканы Сыйлы грамотасы бла саугъаларгъа.

Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысы **Ю. КОКОВ.**

Нальчик шахар,
2017 жыл 17 март, №38-УГ

Билдирю

Тау тойгъа чакъырабыз

Малкъар халкъны къыраллыгъыны тохташханыны 60-жыллыкъ юбилейне жоралап, Къулийланы Къайсын атлы Малкъар къырал драма театр **28 мартда «Тау той»** деген жандоурлукъ концерт къурайды. Байрамгъа Къабарты-Малкъарны эм Къарачай-Черкесни эстрада артистлери къатышырыкъдыла. Ол санда Жангуразланы Мажит, Мамайланы Фатима, Байкулланы Солтан, Батчаланы Лидия, Бапыналаны Зариф, Мусукаланы Руслан, Габаланы Тенгиз, Гергъокаланы Халимат, Къабардокъаланы Зухура, Бийланы Аслан, Занкишиланы Марат, «Асса-пати», «Асса» тепсеу къауумла эм башхала.

Той **Музыка театрда** бардырыллыкъды.

18:30 сагъатда башланырыкъды.

Хош келигиз!

Сорлукълары болгъанла бу телефон номерлеге сѳлешинле: **8(8662) 77-42-08; 8-928 079-95-95.**

Ачыкъ дерслеге -
бийик багъа

2 бет

Мамырлыкъгъа бла
жарашулукугъа
итине

3 бет

Шургулу керти
хапарны -
тѳлюден тѳлюге

4 бет

Шимал Кавказда
биринчиди эмда
жангызды

5 бет

Чирик кѳл нени
жашырады?

6 бет

Белгилеу

Ветеранлагъа - майдалла, бюгюнню полициячылагъа - насийхат сёзле, грамотала

Тюнене Нальчикде Къырал концерт залда Ич ишлени министрствосуну Къабарты-Малкъарда экономика аманлыкълагъа къажуа къореш бардыргъан бёлюмю (ОБЭП) къуралгъанлы 80 жыл тольгъаны аталып къууанчлы ингир болгъанды. Аны «Балкария» къырал фольклор тепсеу ансамбльни солистлери Шаяланы Рамазан бла Жанатайланы Ирэна таулу тепсеу бла ачхандыла.

Ызы бла ингирни бардыргъанла Джуля Апанасова эм Анзор Болатов Россейде бу служба къалай эмда не ючюн къуралгъаны юсюнден билдириу этгендиле. Сора сахнагъа Къабарты-Малкъар Республикада ич ишле министри полицияны генерал-лейтенанты Игорь Ромашкин чыгып, обзчилени алгъышлагъанды, экономика къоркъуусулукъну сакълаугъа ала уллу къый-

ын салгъанларын белгилеп, ыспас этгенди.

- Сиз чынтты профессионалласыз, алай аманлыкъчыла, бузукъчула да казнагъа къол жетдириуню жангы хыйла амалларын табадыла, ол себепден тынчайыргъа эрттеди, къыралны экономика мурдорун сакълар ючюн, ишибизге бютюн жууаплы кёзден къараргъа, ол къыйматлы болурча этерге керекбиз», - деп чертгенди министри.

Ол бу службада кёп жылганы бет жарыкылы къуллукъ этген ветеранлагъа да жаш адамланы юйретиуге себеплик этгенлери ючюн жорек ыразылыгъын билдиргенди. «Сиз солургъа чыкъгъанлыкъгъа, бизни бла бир тизгиндесиз. Офицерлерибизге оюмлу сёзюгюз, юлгюгюз бла да болушасыз, мындан ары да алай боллугъуна ишексизме. Экономика полицияны ишинде

жетишимле бар эселе, аланы иги кесеги сизни хайыргъызданды. Сиз хазырлагъансыз бюгюнлюкде ишлей тургъан специалистлени», - деп, Игорь Константинович кёп жылланы къуллукъ этип, бусагъатда солууда болгъанланы атларын сагъыннганды. Ветеранланы сахнагъа чакъырып, барысына да юбилей майдалла бергенди.

Министр бир къауум полицияны ведомстволу грамотала, бюсореу къагъытла бла да саугъалагъанды. Алагъа тийшли болгъанланы араларында Жантууланы Азамат да барды.

Юбилярланы бу службаны ветераны, отставкадагы генерал-майор Асланбек Хаушев, КъМР-де МВД-ны Экономика къоркъуусулукъну бёлюмюню, начальниги къуллугъун тотургъан полицияны подполковниги Мурат Бетровов да алгъышлагъандыла.

КъМР-ни эмда Ингушетияны сыйлы артисткасы Ирина Даурова, республиканы сыйлы артистлери Джульетта Мезова бла Азамат Цавкилов, КъМР-де Музыка театры солистлери Дина Белоцерковская, Ислам Бина Карина Киш, Роксана Кочесокова, «КъМР-де 2015 жылны устазы» деген конкурсахъ катышып, лауреат атха тий-

Министр Жантууланы Азаматны саугъалайды.

ишли болгъан Куна Бетровауа байрамгъа къууат салгъандыла. Къууанчлы ингир, тюз да башлангъаныча, «Балкария» фольклор-этнография ансамбльни солистлерини ариу тепсеулерини бла бошалгъанды.

ХОЛАЛАНЫ Марзият.
Суратланы автор алгъанды.

«Балкария» ансамбльни солистлери тепсейдиле.

Тюбешпуле

Ачыкъ дерслеге - бийик багъа

Алгъаракълада, Ана тилин кюнне жоралап, КъМР-ни Билим беруу, илму эм жаш тёлню ишлери жаны бла министрствосу Тёбен Чегемни эмда Хушто-Сыртны орта школларында ачыкъ дерсле бардыргъанды. Анга сагъынылгъан ведомствону келечиси Ахайланы Париса, республикада Журналистлени союзуну таматасыны орунбасары Шауланы Разият эм устазла Гелястанланы Людмила бла Гузеланы Асият къатышхандыла.

Бек биринчиден, къонакъла Тёбен Чегемде Мечиланы Кязимге жораланган китап кёрмюч бла шагъырей-

ленгендиле. КъМАССР-ни халкъ поэти, жарыкъландыруучу, этнограф Шахмырзаланы Саидге жораланган стендге, таулу от жагъагъа, кийизлеге, таулу бешикге эм башха затлагъа да эс бургъандыла.

Малкъар тилден бла адабиятдан устаз Жазаланы Жулдуз «Малкъар таула» деген ачыкъ дерсин Шахмырзаланы Саидге атагъанды. Устаз назмучуну жашауу эм чыгъармачылыкъ жолуну юсюнден айтханды. Бизге не заманда да бийик юлгюлей къаллыгыны, поэтни туугъан жерине уллу сыймеклигини юсюнден да

билдиргенди. Ызы бла темагъа кёре видеопрезентация да болгъанды.

Дерс башлангъандан сора малкъар тилден бла адабиятдан окъутхан Байтуугъанланы Маринаны «Демократ, акъылман, закий Кязим» деген иши кёргюзюлгенди. Аны окъуучулары Мечи улуну назмуларын кёлден шатык айтханлары къараучуланы бютюн кёллерин кётюргенди. Назмучуну жашауу жолуну, чыгъармачылыкъны юсюнден да кёп сейир халар айтхандыла.

Кязимни бла Къайсынны кёчгюнчюлюкде кезиулерин кёргюзтген сахна оюн да сейир эди. Ахырында Кязим хажиге жораланган сейирлик презентацияда поэтни от жагъасын, гюрбежисин, аны тыпыр ташы Шыкыны кёрюрге онг болгъанды.

Жыйылыуну ахырында, Шауланы Разият, быллай магъаналы ишни бар-

дыргъанлары ючюн школну таматасы Сарбашланы Альбертге, устазлагъа да ыспас этип, мектепни келечилери миллет жашауу бла байламлы тюрлю-тюрлю ишлеге тири къатышханларын, аланы жетишимлери «Заман» газетде да терк-терк басмалангъанын чертгенди.

Ызы бла къонакъла Хушто-Сырт элни школунда Жанатайланы Лизаны ачыкъ дерсине къарагъандыла. Ол Толгъурланы Зейтунну «Къызгъыл кырдыкла» повестине аталгъанды. Белгилисича, жазуучу чыгъармасында терен билимин, баш жигитини уа туугъан жерине, халкъына да уллу сыймеклигин ачыкълагъанды. Къонакъла кёргенлерине бийик багъа бичгендиле.

БАЙТУУГЪАНЛАНЫ Исмайл.
Суратла авторнудула.

Кенгеш

Мамырлыкъга бла жарашыулукъга итине

КъМР-ни Граждан обществону институтлары бла байламлыкъла кзурау эмда миллетли ишлери жаны бла управлениясыны башламчылыкъга бла Тырнауузда кырал миллет политика жашауда кырай бардырылганына аталып кенгеш болганды. Анда дагыда Элбрус районда дин бла байламлы болум сюзюлгенди, иймамланы бла эллени башчыларыны араларында байламлыкъла не халда болганына кыралганды.

Сагъынылган ведомствону таматасы **Анзор Курашинов**, Муслиманланы дин управлениясыны пред-

седатели **Хазратали Дзаежев**, КъМР-де МВД-ны Элбрус районда бёлюмюню, УФСБ-ни Тырнаууз шахарда бёлюмюню оноучулары, эллени таматалары да кытайшандыла. Аны Элбрус районну администрациясыны башчысы **Залиханланы Къаншаубий** бардырганды.

Жыйылууда Управленияны бла ДУМ-ну районда дин организацияла, эллени таматалары эмда иймамлары бла ишлеулерины планы сюзюлгенди. Анда селешгенле миллетле аралы ырахатлыкъны саклауна магъаналылыкъын чертгенди, районда кибик, саулай республикада да

халкъла эмда динле аралы политика кыйматлы болурча этерге, халкъны, бек алгъа уа жаш тёлуюню, башха миллетлеге бла динлеге хурмет эте билерге, тэзюмлюкге юйретуиону кючлендирерге кереклисин айырып айтхандыла.

Эл башчылагъа миллетле эмда динле аралы халланы кзурау жаны бла муниципал программаны толтурурча методикалы рекомендацыйа берилгенди.

Алиса ТАРИМ, Элбрус муниципал районну администрациясыны пресс-службасыны башчысы.

Апы

Журналистлени санына кшошуду

РФ-ни Журналистлерины союзуна бу кюнледе сегиз адам алынганды. Аланы асламысы «1КБР» телекомпанияны операторларыдыла - Олег Ким, Габоланы Эльдар, Альберт Мамиев, Виталий Павлов, Игорь Соколов, Николай Литовка. Аладан сора да, чыгъарма биригиге телевиденияны корреспонденти Зухура Терешева бла сурат алычу Байсыланы Ахмат да кшошылгандыла.

Союзуна жангы членлерин КъМР-ни Журналистлерины союзуна правленини председателини орунбасары Шауаланы Разият алгъышлаганды эмда мындан ары да тутхан ишлеринде жетишимли болурларын сюйгенин билдиргенди.

Оператор жашла бары да Искусстволаны Шимал-Кавказ кырал институтун жетишми бошагандыла. Терешева Зухура уа Адыгеяны гуманитар университетини тележурналистика бёлюмюню тауусханды. Ол «1 КБР» телеканалны жангылыкъла бёлюмюнде ишлейди. Зухура хазырлагъан билдириуле

кысхалыкълары, ангылашынуулукълары бла да айырмалыдыла.

Байсыланы Ахматны уа республикада, андан тышында да танийдыла. Аны суратлары Интернетде терект басмаланадыла. Объективи асламында адамланы бетлерине бурулупду. Алай бла, аны архивинде кырагъа накъ сабийден башлап, жүз

жылдан атлагъан адамланы суратларын кёрюрге болуукъду.

ХОЛАЛАНЫ Марзият.

СУРАТДА: Шауаланы Разият «1КБР» телеканалны операторлары Габоланы Эльдаргъа, Олег Кимге, Альберт Мамиевге билетле береди.

Суратны автор алганды.

Пенсия фонда

Къоркъуулу жерледе урунган эсегиз...

2013 жылда къоркъуулу эм хаталы производствода иши жерле бла жалчыханлагъа кшошакъ тарифле салынганлары бла байламлы РФ-ни Пенсия фонду алада урунганлары стажларыны юсюнден ангылатыула этеди.

Алай бла, аллай жерледе ишлегенлеге жыл санла-

ры жетгени бла байламлы пенсияны болжалдан алгъа айыргъа эркинлик бериледи. Алай ала иш бла жалчыхан организация ала ючюн страховой телеулени фондуа заманында эм толу ёлчелери бла этип турганларына бла кыалганларына сакъ болургъа керекдиле, нек дегенде стажгъа эм страховола стаж-

гъа жангыз да телеуле дайымын келген жылла киредиле.

Ансыз персонафицированный эсеплеге кёре, ишчи урунуу пенсиясын болжалдан алгъа алалмай кыаллыкъды. Пенсия фонд да кесини жанындан иш бла жалчыханларыны контрольда тутады.

КУЛЬЧАЛАНЫ Зульфия.

Шимал Кавказ кюн сайын

Беларусладан - электробус

Ставропольну делегациясы Беларусда жерде жюриоген электротранспорт чыгаруу жаны бла белгили "Белкоммунмаш" компанияда болганды. Къонакъланы адамланы жюриоген жангы транспорт бла - электробус бла - шагъарейлендиргенди. Ол, троллейбусну бла автобусну бек иги «ышанлары» бирикдирилип, алай кыралганды, адамлагъа, артыкъда кыялулагъа, жюриогге тынчылыкъды, экология жаны бла къорккуусузду.

- Энди Беларусдан коллегаларыбыз бизге келип, электробусну Кавказки Минеральные Водыни транспорт системасына кшошуу амалларына кыарарыкъбыз,- дегенди регион правительствону председателини орунбасары-экономиканы айнытуу министри Андрей Мурга.

Доммай курортха - тынгылы кёпюр

Доммай тау-лыжа курортха элтген жолда Къобан сууну Кюсю бла кёпюрю экинчи кесегин быйыл кюз артына хайырланургъа берирге белгиленди. Энди автомобильлеге жолну тёрт ызы да ачылыкъдыла, деп билдиреди ТАСС, Черкесскде «Кавказ» федерал автомобиль жолланы управлениясыны филиалыны кзурулушну хазырлау жаны бла бёлюмюню таматасы Муаяд Хутовну айтханына таянып. Эсигизге салайыкъ Черкесск - Доммай трасса республикада бек уллу ауурлукъ жетген жолгъа саналады. Аны бла бир сутканы ичинде 25-40 минг машина ётеди. Аны себепли эски жол излемлеге арталлыда келишмейди.

Программада - республиканы тарыхы

Ингушетияны тарыхы республиканы школларында келир окъуу жылдан башлап окъуу программагъа кийриледи. Бусагъатда окъуу китапла басмагъа хазырлана турадыла,- деп билдиреди ТАСС.

-Ала ангылашынырча жазылгандыла, шартланы араларында чюйреликле, экиликликъ жокъду,- деп ангылатханды тарых илмуланы доктору, профессор Александр Данилов.

Окъуу пособияланы тёрт проекти барды: "Ингушетияны тарыхындан хапарла", "Ингушетияны бурун заманларындан башлап XVII ёмюрюню ахырына дери тарыхы", "Ингушетияны XVIII - XIX ёмюрледе тарыхы" эмда "Ингушетияны XX - XXI ёмюрледе тарыхы".

Иорданиялы чеченлиле

Грозныйни жокълагъандыла

Туугъан жерлеринде 156 жыл алгъа кёчюп, Иордания Королевствода жашап турган чеченлилени келечилери Грозныйге келгенди. Аланы Миллет политика, тыш кыралла бла байламлыкъла, информация эмда басма министерствода тюбешилеринде сёз тышында чеченлиле ана тиллерин унутмазча этуиону амаллары сюзюлгенди, электрон сёзлюккю кзурау дурус кёрюлгенди.

«Даймохк» газетни баш редактору Бувайсар Шамудинов регион СМИ-ле иорданиялы чеченлилеге, ол санда ёсюп келген тёлуге, тили билерге болушургъа хазыр болганларын айтханды.

Хунерли математикле Адыгеяда жыйылгандыла

Адыгеяда Математикадан II халкъала аралы кавказ олимпиада барды. Анга Юг эмда Шимал-Кавказ федерал округладан бла Армениядан, Абхазиядан, Юг Осетиядан да школчула кытышадыла - битиеу да 120 чакълы окъучу.

Бу ишни башламчылары Адыгея Республиканы Билим беруу эм илму министрствосу бла Математиканы республикалы школу болгандыла.

Эсигизге салайыкъ, Математикадан биринчи кавказ олимпиада 2015 жылда Сочи де бардырылганды. Анга да Россейни юг жанындан 15 регионну келечилери жыйылган эдиле.

Ыйыккыны модасында - муслиман кийимле

Firdaws мода юню директору Айшат Кадырова Россейни ара шахарында барган Моданы ыйгыгында муслиман кийимледен коллекциясын кёрюзтгенди. Аны юсюнден РИА Новости билдиреди.

Бир-бир жыйрыкъланы Рамзан Кадыровну кызыны I мартда Грозныйде бардырылган биринчи коллекциясыны презентациясына келгенле кёрген эдиле. Экинчисине уа жангылары кшошулгандыла. Битеу да 45-ден аслам жыйрык кёрюзюлгенди.

Тауукъ этден уулангандыла

Дагыстанны Приреченск посёлкасында 21 сабийни 12 «скорый» машинада больницагъа жетдиргенди. «Бусагъатда аланы халлары аман туюлду, ючюсюн юйлерине жибергенбиз, 18-си больницададыла. Толу болмаган шартлагъа кёре, окъуучула школ столовада бузулган тауукъ этни ашап уулангандыла», - дегенди Интерфакс-ЮГ агентствого районла аралы больницада.

Басмагъа ТЕКУЛАНЫ Хауа хазырлагъанды.

Эсгерю ингир

Шургулу керти хапарны - Төлүдөн Төлүгө

Озгъан ыйыкны ахырында Къабарты-Малкъар къырал университетде халкъыбызны кѳчгюнчюлюк жылларын эсгерюге аталгъан ингир болгъанды. Аны Отарланы Керим атлы малкъар культураны арасы (таматасы Тубейланы Светлана) къурагъанды.

Быллай кюнде, тѳреде болгъаныча, жаш адамлагъа сюрюнюню керти хапарын айттыргъа бир къауум тамата

ламлашып, малкъар халкъны бушуулу кюндеден, ол уллу сынаудан аны чексиз жигитлиги, таукеллиги, урунуу суйгени сау чыгъаргъанды, намысына сый къошханды, дегенди. Юлгюге уа Эфендиланы Салихни келтиргенди. Иги ишлегени ючюн майдал бергенлеринде, анга жалаңда онбир жыл бола эди.

Аны тагъабыз дегенде, юсюнде кийимли асыры ху-

Мызыланы Зулфия бардыргъандыла. Ала ал сѳзлеринде не кѳп къыйынлыкъ кѳрген эселе да, адамлыкъ даражаларын, инсан бетлерин тас этмей, намысларын сакълап, ахшы умутларын, Ата журтха кертичиликлерин ѳчюлтмей, миллетибиз уллу сынауладан ѳтгени ючюн халкъыбызны бетинде бери келген таматалагъа ыразылыкъларын айтхандыла. Ызы бла сѳзюню

ариу төлүгө алгъыш бла бошагъанды. Магомет чынтты, чыдамлыкъны, кишиликини, халаллыкъны юлгюсюдо, чыгъармаларында – керти хапарларында миллетибизни къыйын сынауладан ѳтгени халкъны эсинде сакъланган, кеси таныгъан адамланы юлгюлеринде кѳргюзтеди.

Къарачайлы къарындашыбыз Тебуланы Дауут кѳчгюнчюлюкге атагъан назмулары бла башлагъанды сѳзюню. Хар къолуна къалам алгъан айтыргъа борчлуду сюрюнде шагъат болгъан затларыны юсюнден. Нек десенг ол бизни тарыхыбызны бир бетиди. Дауут ол затха сансыз къарамагъанына аны жүрексинип, дагъыда сабырлыкъ алып, алай сѳлешгени шагъат излемей эди.

Боллуланы Жабраил хажи, ол ачы кюнлени эсге тюшюре, бизни тишируларыбыз сынагъан къыйынлыкъланы юслеринден айтып башлагъанда, чачларынг ѳрге тура эди - аякъ жолланы окъуна ариулатхандыла алагъа. Ол кеси таныгъан адамланы, кеси кѳрген затланы юслеринден айтып башлагъанды.

Кертиланы Магомет бла Сарбашланы Азнор анда туугъан төлүдендиле. Бери – Къыргызстанда, экинчиси – Къазахстанда. Магометни айтханына кѳре, халкъыбызны жигерлиги хорлагъанды ачылыкъны, жалангачлыкъны да, ишлеп алгъандыла ала киши жеринде кеслерине намыс да, сый да. Ол таулуланы анда да, мында да

аягъы юсюне туургуа кюрешгенлерини юсюнден халпарлай, сабийле да изеуледе таматалагъа къолларындан келгенича болушурга итингенлерин чертгенди. Жаш адамлагъа бусагъатдача ариу бир заманда да жашамагъаныбызны, таулу жашланы бла къызланы окъургъа, ишлерге да онлары болгъанын айтып, ариу алгъыш этгенди.

Азнорну юйюрю Къазахстандан кеч кѳчгенди. Ол кеси, атасы, анасы жаратылгъан да эки туугъан журтну, аны адамларын да бирча суйгенин билдирип, аны юйюрю анда къайда, къалай жашагъанын суратлагъанды. Ызы бла кеси макъам такъгъан мудах жырыны айтханды.

Жыра мында дагъыда эшитилгендиле, аланы Къабардокъланы Расул, Жуболаны Жанболат, Мызыланы Мурадин айтхандыла. Назмуланы уа Малкъарланы Карина, Маккаланы Амина бла Геляхланы Танзиля окъугъандыла. Жыйылуу ѳхтемлик «Минги тау» жырыбыз бла бошалгъанды.

Ол ачы кюндеден бери иги кесек жыл озгъанды. Аллаха шукур, биз, таулула, ата журтубузгъа къайтханбыз, окъуйбуз, ишлейбиз, ариу жашайбыз. Быллай кюндеде, анда къалгъанларыбызны эсгере, биригебиз. Жабраил хажи алагъа атап, дууа тутдуруп, жыйылуу алай бошалгъанды.

МУСУКАЛАНЫ Сакинат.
Суратланы **ХОЛАЛАНЫ Марзият** алгъанды.

адам келгенди: Боллуланы Жабраил хажи, профессор Эфендиланы Салих, жазыучу Къудайланы Магомет, бийик тау-геофизика институтну къуллукъчусу Тебуланы Дауут, устаз, халкъгъа билим беруиуну отличниги Къарчаланы (Ажоланы) Шама, инженер-механик Кертиланы Магомет эм архитектор, музыкант, жырчы, жазыучу Сарбашланы Азнор.

Бу мудах эсгерюу жыйылууну вузну ректору Юрий Камбулатович Альтудов, къонакъла бла, студентлери бла да са-

зум болуп, саугъаны къайры тагъаргъа билмей, къырал къуллукъчу олсагъат анга къумач бердирген эди кѳлек тигерге. «Таукел таудан ауар дегенлей, ол бюгюн кѳп къыраллада белгили адамды – философия илмуланы доктору, профессор, билимине киши ишекли болмагъан уллу адам», - деп белгилегенди Юрий Камбулатович эм малкъар халкъгъа узакъ ѳмюрлени мамыр жашау тежегенди.

Андан ары эсгерюу жыйылууну окъуу юйюню студентлери Геляхланы Карина бла

Эфендиланы Салихге бергендиле.

Ола халкъыбызны кѳчгюнчюлюк тарыхын толу айтханды, кеси шагъат болгъан, эсде къалгъан шартланы санап, бери келген жаш адамланы ол кюнлени унутмазгъа, ата-бабаларыбызны чыдамлыкъындан эс алыргъа чакъыргъанды.

Къудайланы Магомет сабийлей кѳп къыйынлыкъ кѳргенди. Анасы ѳлюп, жууукъланы арбазларында ѳсгенди. Ол, кѳлю тола, хапарын алай башласа да, аны бу жаш

ТУРНИР

Туура илмулагъа сейирни къозгъай

Кѳп болмай Сабий эмда жаш төлю чыгъармачылыкъны айнытхан республикалы арада «Физикадан А. И. Темроковну хурметине аталгъан КъМР-ни кубогу» бардырылгъанды. Эришиулени КъМР-ни Билим беруу, илму эм жаш төлюню ишлери жаны бла министрствосу, Сабий эм жаш төлю чыгъармачылыкъ ара, прикладная математика эм автоматизация институт эмда КъМКЪУ къурагъандыла.

Турнирни ахыр кесегини тѳртден бирине Нальчикден, Черек, Бахсан эм Лескен районладан алты команда къатышханды. Жарым финалгъа уа шахарны 2-чи лицейи бла 32-чи номерли орта школу эмда Черек бла

Бахсан районланы келечилери чыкъгъандыла. Эришиулени экспертлерини орунунда уа башында сагъынылгъан учрежденияланы ишчилери болгъандыла.

Проектни къурагъан ИПМАНы жаш алимлерини советини таматасы, физика-математика илмуланы кандидаты Мамучуланы Мухтар билдиргенича, быллай ишни бардырылгъаныны баш магъанасы школчуланы эслерин физика, математика илмулагъа бурруп, бу жаны бла билимлерин ѳсдюрюрча амалла къурауду. Турнир быйыл ючюнчю кере болады. Февральгъа дери эришиуле шахарлада бла муниципалитетледе да ѳтгендиле.

КъМР-ни сыйлы искусствоведин Римма Темрокова физика бла математика илмулагъа школчула, устазла да аслам эс бургъанлары ахшы шарт болгъанын белгилегенди. Сабий эм жаш төлю чыгъармачылыкъ араны таматасы Клара Калмыкова уа мында жыл сайын бардырылгъан

конкурс саулай да республикада хунерлилени ачыкъларгъа болушханын, аланы асламысы школдан сора да билимлерин ѳсдюрюрге итингенлерин, келлик заманда да усталыкъларын ол жаны бла байламлы кѳргенлерин айтханды.

Ахырында биринчи жерге

Нальчикни 2-чи номерли лицейи чыкъгъанды, 32-чи номерли школу – экинчи, Черек районну келечилери уа – ючюнчюле болгъандыла. Хорлагъанланы барына да дипломла, майдалла, эсде къалырча саугъала берилгендиле.

МАГОМЕТЛАНЫ Сулейман.

Тинтиуле

Чирик кёл нени жашырады?

ТАБИЙГАТ ЭЛБЕР

Чирик кёл тенгизден 809 метр бийикликте орналынды. Аны температурасы кышда, жазда да тюрленмейди – Цельсий бла +9 градус. Алимле ол жер тюрюнде карст дорбун оюлгандан сора кьуралганды деп, алай оюмлайдыла.

Кёлден черек чыгады – бир суткага 70 минг кубометр. Ол кеси уа кылайла болуп турганы киши билалмайды – анга жерни башында бир тюрлю суу кышулмайды.

Арт заманга дери кёлню теренлиги 258 метрди деп тургандыла. Алай кёл болмай а ол оюм тюрленгенди.

- Орус география обществону Суу тюрюнде тинтиуле арасы, Россейни битеу жерлеринден да профессорла бла алимле (битеу да 60 адам) Тёбэнни кёлню тынгылы тинтендиле, - дейди **РГО-ну**

Къабарты-Малкъарда бёлюмюню таматасы Мухамед Кожок. - Бир-эки айны ичинде кёлге 90 керэ тюршгенбиз.

Суу тюрюнде роботлача ишлеген аппаратланы биринчи

кере хайырланганбыз. Аланы болушлуклары бла кёлню терен жерлеринден биринде 4 дорбун табылганды. Жаланда 279 метр теренликте тошерге кьолубуздан келгенди.

Дагыда Чирик кёлню суудан аны тюрюндеги черекле толтуруп турганы ачыкъланганды. Анда суу асыры тазадан, 25 метр теренликте окуна ташчыкыла кёрюнюп турадыла. Андан ары уа суу кёксюл болуп тебирейди – сероводород ючюн.

Кёлде не жаныуар, не битим жокьду – сероводород аланы ёлтюрюп кьояды. Сууну температурасы бир тюрлюлей нек сакъланганы уа энтта да белгисизди.

БАТЫП БАРАБЫЗ

-Мен Тёбэнни кёлге бир ненча минг керэ тюршгенме, - дейди

Къ МР - де Суу тюрюнде тинтиуле арасыны башчысы, Къабарты-Малкъарда Суу тюрюнде спортну федерациясыны президенти Эдуард Хуажев. - Ахыр экспедицияны борчу - кёлню теренлигин тюр

метр эди. Аладан суу бюркюп чыкьганды.

Жаггаларына жууукьда уа - бир ненча машина батылып. Бу тийреледе эрттеден бери жашаган адамла озгъан ёмюрню 30-чу жылларында суугъа портвейн ящикледен ауур жюкленген машина тюршгенин эсгередила. Тинтиучюле ол бош хапар болганын тохташдыргандыла: бек тюрюнде «ГАЗон» керти окуна барды, алай портвейнден а анда жаланда бир ящик тура эди. Бир шешаны чыгарып ачханбыз да, татыуун кёргенбиз.

Бу тийреледе жашаганла кёлге кирмейдиле, ырыслап. Аякъланы окуна анда суу этерге жарамайды, дейдиле. Алай анда жайда окуна жу-

уунурча тюрюлдю. Суу асыры сууукьдан, юйренмеген адамны санлары тартылып кьарылгъан ызланы кёргенбиз. Ючюсюню кенгликери 1,5

ратылгъанларын, алай ала барысы да башха-башха болгъанларын тохташдыргъандыла. Тёбэнни кёлден север-восток жанына кётюрюлсенг, сыртлыкьда, 187 метр бийикликте, кьургъак тар барды – Кёл -Кёчген.

Аны теренлиги 177 метрди. Энишгеде кёл барды. Башындан ол бек гитче кёрюнеди, тюр да бир гитче табакьчыкьча. Ма анга Кьургъак дейдиле. Таурухха кере, бир кезиуде аны суу тарны толтурганды, алай таула телдила да, суу Тёбэнни кёлге кетип кьалды.

Шёндюго тинтиучюле да Тёбэнни эмда Кьургъак кёлле бир бирлери бла байламлы болгъан сунадыла. Жашырын кёл а кьалын чырпыланы бла тереклени орталарында бугьунганча кёрюнеди. Аны бирси жанында Огъаргъы кёл орналылды. XX ёмюрню башында окуна аны орунунда юч гитче кёл бар эди. Ала ахырында бирге кьошулуп, уллу кёлге айлангандыла. Жашырын эмда Огъаргъы кёлледе кыш суу бузлайды, жазда уа алада жууунургъа, чабакь тутаргъа да болукьду.

Анна МАКСИМЕНКО.
«Аргументы и факты» газет.
15.03.2017.

СЪЗ ЮЧЮН АЙТХАНДА

Кёлню жаратылууну юсюнден кёп тюрлю хапарла кюрюйдюле. Аладан бири кьачан эсе да бирде алайлада жашап турган сарыуекни юсюнденди. Аны бир батыр ёлтюргенди да, ол жерге аугъан заманда аны жарып кьойганды. Ма ол жарылган жер а сарыуекни кёз жашларындан толганды.

Башха таурухха кере уа ол, сарыуекни угъай, кызыны кёз жашлары бла толганды. Эртте-эртте бу тийреледе ариу бийче жашап болганды. Бир жол ол сюрюючюге тюрбегенди да, ала бир бирлерин сюрюгендиле. Кызгъа кёзю кьарап тургъан бий жашладан бири уа, аны билгенде, сюрюючюню тутуп, таргъа атаргъа буюрганды.

Сюрюген жашыны ёлгенин билгенде, бийче, тарны кыйырына сюелип, асыры жиялп тургандан, аны суудан толтурганды. Кызыны сюрюмеклиги - таза, кёзлери уа кёк эдиле, аны себепли кёл да жарыкь эмда кёксюл болганды.

Юйретиуле

Жаш аскерчилени сейирлик ишле сакьлайдыла

Россейни жаш аскерчилерини тизмесине Тьрынаузну школчулары да кьошулгъандыла. Кьулийланы Кьайсын атлы маданият юйде шахарны окьуучуларын Элбрус району «Юнармия» жаш тёлю-патриот кьымылдаууну келечилерине алынганларына аталып кьуанчылы жыйлыу болгъанды.

Аны ДОСААФ жамауат-кьурал биригиуну жер-жерли бёлюмю бла Культура управление кьурал бардыргъандыла. Ары келген кьонакъланы санында сагъынылгъан районну администрациясыны башчысы Залийханланы Кьаншаубий, жер-жерли самоуправлениясыны советини председатели Отарланы Исмайл, эркинликни кьоруулагъан органланы, билим беруу управленияны таматалары, жамауат организацияланы

келечилери да болгъандыла.

Кьуанчылы ингири Гайыланы Тахир «Офицерле» деген жыр бла ачханды. Ызы бла сагъынылгъан кьымылдаууну байгарыны кьатында школчула ант этгендиле. Аны жаш аскерчилени Москвада бардырылгъан биринчи битеуроссей слётларына кьатышхан Аппайланы Замид окьугъанды. Ызы бла жангыдан кьуралгъан отрядлагъа байракьла берилгендиле.

Жыйылгъанланы алларында сёлеше, Залийхан улу жаш адамланы бу тизмеге кьошулгъанларын ахшы шартка санагъанды эм ол жумуш аланы патриотлукь сезимлерин кючлеринин белгилегенди. Сабийлеге абадан тёлю тохташдыргъан тёрелеге кертичилей кьалырларын, кеслерине берилген атны да даражасы бла

жюрютюрлерин тежегенди.

ДОСААФ-ны председатели Хаджиланы Руслан жашланы бла кьызыланы алда аслам сейир иш сакьлагъанын чертгенди. Ала аскер-спорт оюлла, спартакиада, эсгерууну вахтасы, аскер махтаулыкьну жерлерине барыу, урушну эм урууну ветерандарына энчи болушлукь этмудюле. Хорламы кюнине «Юнармияны» тизмелерине эл школланы окьуучулары да кьошулукьдула.

ДОСААФ-ха 90 жыл толгъаны бла байламлы жыйылууну кезиунде районну кьоруулау организациясыны келечилерине юбилей майдалла да берилгендиле. Жаш жырчыла бла тепсеучюле уа кеслерини хунерлери бла кьуандыргъандыла.

ТЕМИРПЛАНЫ Анатолий.

КЪУЖУР ХАЛ

Къызчыгыбызга Клавиатура деп атайыкъ, жашыбыз а Пробел болсун

Баям, жууукъ заманда Россейде сабийлерине ушагыусуз атла атарга эркилик бермей тебирек болурла: Госдуманы Къырал къурулуш эм законла чыгарыуучу комитети быллай законопроектни къараулагъа чыгарырга хазырлай турады. Аны сенатор Валентин Петренко озгъан жыл кийирген эди, бусагытта ол сюзюледеди. Законну къабыл кёрселе, ат къатыш халда тизилген харфладан, тарихледен, белгиледен, аббревиатураладан къуралса, аны регистрация этерик тыйюлдюле. Андан сора да, тил мардалага келишмеген лексика болса, аны магъанасында даража бла къуллукъ белгилесе да. Бусагытта сейир атлары бла аслам сабий барды, аланы къалай жашагъанларына эс бурайыкъ.

МЕНИ КЪУУАНЧЫМ... МА АЛАЙ ЖАЗЫГЪЫЗ!

Бу кюнледе Красноярскде загсны ишчилери сейир аты бла къагъанакъ къызчыкны регистрацисын этгендиле – Радость. Алга эки да болгъандыла, ата-анады къатлап да соргъандыла. Арта да кыол булгъап, мухур уруп, алагъа къагъытны тутдургъандыла. Сабийни атасыны бла анасыны атлары төрелидиле

– Андрей Нартов (инвестор, 29 жыл) эмда Валерия (студентка, 22 жыл).

– Къызчыгыбыз атын кеси сайлагъанга санаыбыз, – деп ангълатады Валерия. – Ол аны къарынымда болгъанында билдирге кюрешген сунама. Эшитген эдим, алыкъа жашчыкъ неда къызчыкъ боллугъун ангылагъынчы окъуна дери. Бизни тукъумда сейир атла тубейдиле, сёз ючюн, эрими аппасы Феоктисди. Жууукъларыбыз алга бизни ойнап айтхан сунгандыла. Къалай-алай болса да, арта дурус кёргендиле. Былай сагъыш этсег, Россейде сезимлени белгилеген атла асламдыла: Надежда, Вера, Любовь, алагъа киши зат айтмайды да! 1 февральда биз биринчи байрамны белгилегенбиз – Радочыкъга бир ай толгъанын. Юйюрде бу атха юйренгенбиз.

БОЧ, ЖАЛАНДА БОЧ

Москвачыла, художник Вячеслав Воронин эм графиканы реставратору Марина Фролова жашларына БОЧ рФФ 260602 – «Биологический Объект Человека рода

Ворониных-Фроловых, родившийся 26.06.2002 года» деп атагъандыла. – Сабий заманында мен хар механикалы затны бек жаратханма, бютюнда роботланы, – деп халарлайды Вячеслав Воронин. – Аланы атлары бир жашырын харфладан бла тарихледен къуралгъандыла. БОЧ рФФ 260602 – аламат атды. Мен төрелеге табынганланы ахырысы бла да соймейме, ала техниканы, жамауатны да айнуларын чырмайдыла. Андан сора да, сабийни туугъанына шагъат къагъытла ол адам болгъанын нек белгилемейдиле? Алайсыз хар юй жануарга да къагъыт берселе, анда кимни юсюнден айтылгъаны ангылашыныусуз тыйюлмодю? Жашымда ол адам болгъанын билдирген справказы болса сюеме! Загса аллай аты бла къагъанакъны регистрацис этерге унамагъандыла, 2009 жылга дери жашчыкъ төрсейли гражданствосуз жашагъанды. Эсепде ата-ана «Жер жююноно граждандарыны битеудуны пра-

вительствосу» организацияны юсю бла анга халкъла аралы паспорт этгендиле, аны болушлугу бла жаш медполис эмда школга жюрюрге эркилик алагъанды. Бусагытта БОЧга рФФ 260602 онтёрт жыл толгъанды, анга россей паспорт алырга заман жетгенди.

– Ол юч школ алышындиргъанды, – деп халарлайды атасы. – Кертиди, аты ючюн угъай, алада ремонт этилгенди эм башха сылтаула да чыкъгъандыла. Сёзге сейир окъуна этгенме, аны аты кишиге энчи кёрюмгенди бир заманда, не устазлагъа, не тенгшилерине. Букъдурмай айтханда, окъугъан а алай иги этмейди, эринеди. Карате бла да кюрешеди, бир эсине тыюссе. Паспорт алгъанда жашны Боч Фролова кёргоз-тюрюкдюле, анга киши угъай деп айтырыкъ болмаз. Юйюр а бир да соймейди узун атны алай къысхартып жаздырырга.

– Юйде анга БОЧ дейбиз, школда да тюз алай, – дейди анасы Марина. – Жашыма ол ат чырмамайды, киши сейир этмейди, журналистле болмаса. Нек? Билмейме. Бизни оюмузугъа кёре, тап атды, ол кёлге тиерча сёз неда ушагыусуз магъаналы тыйюлдо.

ТЕПСЕ, РОССИЯ!

Россия Оленникова 2014 жылны 12 июнюнда Кяхтада (Бурятия) туугъанды. Юйюр сабийни сакълагъан кезиуде, атасы – 37-чи гвардиялы энчи мотострелковый бригаданы замкомандири Олег Оленников – къызчыкъ 12 июнда тууса, анга Россия деп атарыкъбыз деген эди юй бийчесине. Алай болгъанды. Жууукълары эм ана

кеси да юйюр башчыны оюмун тюрлендирге кюрешгендиле, алай ол бу жаны бла къатылыкъ кёргозтгенди.

– Къызчыгыбызга эки жыл толгъанды, биз анга аллай ат бергенибизге алыкъа бир да сокъуранмагъанбыз, – деп чертеди Олег Оленников. – Аны къылыгы манга ушайды – чыгъармачылыкъ жанын бек жаратады, кесине эс бурсала сюеди, жырлайды, тепсейди бир затдан да къоркъмайды. Аскер маршлагъа бла гимнге тынгылайды! Аланы эшитсе, къарс уруп башлайды.

– Бизде Бурятияда бу атха кёлпе бир сейирге алай къарайдыла, – деп ахтынады анасы Анна. – Мен алга эс бурмазга юйренгенме.

Къызчыкны экижыллыкъ байрамына Анна анга триколор тюрсюнюл жыйрыкъ тикгенди, атасы да россей байракны тюрсюнлерине келишген торт этдиргенди. Кертиди, гитче Россия, бирси сабийлеца, татлыны алай бек излемейди, конфетледен эсе жаулу этчикни ашарыкъды, тортдан эсе уа эти бла шорпаны сайларыкъды. Сёз ючюн, юйюрге энтта да бир къызчыкъ туугъанды, алай анга уа ата-ана төрели ат атагъандыла – Варвара.

ЛЮЦИФЕР ЭМ АНЫ

КЪАРЫНДАШЫ ВОЛЬДЕМАР

Эки жыл мындан алга Пермьден Меньшиковланы юйюрлери битеу къыралга белгили болгъанды. Наталья бла Константин биринчи сабийлерине Люцифер деп атагъандыла. «Мени гитче, къолга юйренген Люциферим барды, зарларыгыз!» – деп махтанганды Наталья соцсетведе страницасында.

Уралдан къагъанакъны абынган мелек бла бирчалыгы недеди? Ата-ананы оюмларына кёре (ала уа шайтаннга табынганладыла), жашчыкны дунягъа келгени Люциферни ахшылыгъынданды.

– Ол къыйналып туугъанды, сабий сутканы солуу аппаратха къошулуп жашагъанды, – деп халарлайды Наталья. – Мен ол заманда Люцифер бла келишим этерге кёлленип, аны болушлугун тилегенме. Жашчыкъ сау къалгъанды, анасы уа ырызлыгъын

билдирир ючюн анга къара шайтанны атын атагъанды. Жууукълары сейирге къалгъандыла, алай арта юйренгендиле.

Пермьден Люциферни бирси сабийледен башха-

лыгы жокъду. Ат къадарны тюрлендирмейди, деп ийнададыла Меньшиковла.

– Сора неди да, бек ариу атды, ёхтемликини, акъылы азатлыгын белгилейди! – деп къууанадыла ала. – Неси барды да бизни сатанистле болгъаныбызны? Ол жалаанда философиды. Кечеле бла къабырлагъа жюрюп, къан ичмейбиз!

Сёз ючюн, дунягъа жаратылгъанлай, гитче Люцик (анга атасы-анасы алай айтадыла) кесини юйюрюн къутхаралгъанды. Наташа бла Костя тыйюшюп, хар бири башха жашагъандыла. Жашчыгъ а ол кезиуде тиш чыгарып башлагъанды.

– Алай къыйын эди, кесимлей болалмай эдим, сора Костягъа сёлешгенме, – дейди Наталья. – Эрим келип, болушуп тебирегенди. Алай бла жарашханбыз. 2015 жылны октябрь айында Люциферге къарындашчыкъ туугъанды, анга Вольдемар деп атагъандыла.

КРЫМ ЖУУУКЪ ЗАМАНДА САДИКГЕ БАРЛЫКЪДИ

Крым Шалагинов 2014 жылны 20 сентябринде Екатеринбургда туугъанды. Жашчыкны аты Крым бла Россейни бирге къошулгъанларыны белгисиди. Сабийге патриот аты атарга атаны акъылына келгенди, ана даулаша турмагъанды. Александр Шалагинов жашын регистрацис этерге келгенинде, загсны ишчилери къатлап-къатлап соргъандыла, тюзю ангылагъанбыз деп? Къалай-алай болса да, документни жарашдыргъандыла.

Крым юйюрге алтынчы сабийди. Арсени, Михаил, Лев, Василиса, Антонина гитче къарындашчыкларына Крымуска, Крымчыкъ, бирде уа бизни Крым дейдиле. Анасы Оксана жашчыкъ жарыкъ кёлпю, адамланы сюйген сабийди дейди. Бусагытта анга эки жыл толгъанды.

– Алгъаракъда ол сёлешип башлагъанды, жырчыкъла айтырга кюрешеди, жууукъ заманда садикге барлыкъды, – деп халарлайды Крымны атасы Александр Шалагинов. – Бизни юйюрюбюзде музыканы бек жаратадыла, хер сабий бир инструментде согъады. Крым алыкъа дауурбас къагъады, ритм

сезими игиди. Ол аккордеонда сокъса сюерик эдик, алай, ёссе, кеси сайлар.

Жууукъ заманда Оксана бла Александр Севастопольга кечер умутлудула.

– Анда предпритиям барды, – деп ангълатады Александр. – Малла жаама. Тамата сабийлерибизге 28 жыл эм 18 жыл толгъанды, ала мында къалырга излейдиле, гитчеле уа кечерибизни ашыгып сакълайдыла. Анда хауа игиди, бегире а тенгиз кесине тартады.

Ата-ана гитче жашларын катет училищеге берирге умутлудула. Крым кёллик заманда аскерчи – тенгизчи офицер – болса сюедиле.

Ирина КИРШЕВА, Светлана ВАЛИЛИНА, Ирина ЖЕГЛОВА.

«Комсомольская правда» газет.

Эски сурат

Сахнада - акъсакъалла

Ал жыллада Къаштатауда абадан адамладан жыр-тепсеу къауум къуралган эди. Акъсакъаланы асламысы 70-80 жылдан атлаганла эдиле. Аланы жырлаганларына, тепсегенлерине къарап, зауукълук алып турганбыз.

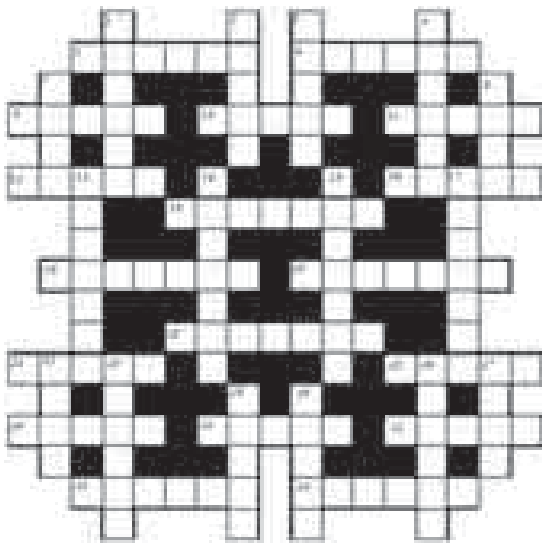
Энди ала дуниядан кетгендиле. Алай бир жол суратчы аланы сахнада той бардырган кезиулерин алдырган эди да, ол сурат бюгонлюкте биздеди. Газет окъучуларыбызга аны кёргозтейик.

ОСМАНЛАНЫ Хыйса.

сёзбер

ЭНИНЕ: 5. Жёнсиз кийим. 6. Шинжили чырпы. 9. Сорууну ызындан жюрюйдю. 10. Тюрсюн. 11. Малкъар газетни аты. 12. Уллу эшик. 16. Ушкок. 18. Кийик. 19. Ётюрюкчю. 20. Айбатлык. 21. Къумач кесекле. 22. Эр кишилени жарыкъ этген. 25. Аны жаланда эр кишиле жюрютедиле. 30. Толу болмаган. 31. Жай да, къыш да бир тюрсюнлю. 32. Терек. 33. Аны чийлей да ашалган тюрлюсю болады, андан шорпа да этедиле. 34. Узун сапы таба.

ЁРСИНЕ: 1. Къаты беги-тилген къала. 2. Кюч. 3. Адам чыдамазлык зат. 4. Тюркню ара шахары. 7. Къуран жазууну бир кесеги. 8. Жерде, сууда да жашайды. 13. Поэзия жанр. 14. Кече кёз къыс салмаган. 15. Кёп къайгысы болган. 17. Жияндан аны ол заты къоркъутады. 23. Францияда белгили шахар. 24. Берекетлик. 26. Жунчугъан адам болады алай. 27. Дуня башы. 28. Юй къанатлы. 29. Чачны ариу жияргъа болушхан зат.

ГАЗЕТНИ 42-чи НОМЕРИНДЕ БАСМАЛАННАН СӨЗБЕРНИ ЖУУАПЛАРЫ:

Энине: 5. Байракъ. 6. Акъырап. 9. Алима. 10. Сурат. 11. Тамам. 12. Люза. 16. Къырал. 18. Жабалакъ. 19. Керогаз. 20. Рамазан. 21. Ачыкълык. 22. Афиша. 25. Къанат. 30. Анура. 31. Билим. 32. Салам. 33. Батман. 34. Ятаган.

Ёрсине: 1. Маймёз. 2. Акъсут. 3. Жасакъ. 4. Жабагы. 7. Юлгю. 8. Бузоу. 13. Аскерчи. 14. Тапанча. 15. Къабарыкъ. 17. Рамазан. 23. Фонд. 24. Шерият. 26. Абакан. 27. Авар. 28. Диана. 29. Гирях.

Ыйыкъзгъа гороскоп

18 мартдан 25 мартха дер

КЪОЧХАР. Сизни тёзюмлюгюгюз тауусула барады. Бу кюнледе жууукъларыгыз, ишчи нёрлеригиз бла даулашырга боллукъсуз. Къыйн кезиуню жёнгилик оздурурча, кёбюрк солурга кюрешигиз.

ТАНА. Бу ыйыкъда кесигизни къыйнарга артыкъ излерик тойюсюз. Алай, сыйсегиз-сыймесегиз да, ишлерге керек боллукъду. Таматаларыгыз сизге жангы излемлерин билдирикдиле, юйде борчларыгызны да унутурга жарамайды.

ЭГИЗЛЕ. Сизге сейир заманла башланадыла. Жангы адамла бла да танышырыкъсыз. Асыры кёп иш чыкъгандан арымазча, бир-эки ингири солууга, энчи кесигизге жоралагыз. Юйюгюзде техникага сакъ болугъуз.

АЙЫРЫЧАБАКЪ. Бу кюнледе сизни къадар сынаганлай турлукъду. Къыйныракъ кезиу башланады. Болулукъ да артыкъ бек табыллыкъ тойюлю. Алай бара-барган заманда хар нени да ахыры болады деген акъыл жылытсын жюрегигизни.

АСЛАН. Сыйген адамыгызга энчи эс бурругъуз. Бусагъатда сизни юйюгюгюз чачылыр деген къоркъуу чыгыпды. Не мадар да этип, аны сакъларга кюрешигиз, сокъуранмазсыз. 20 март ол жумушха бек ахшыды.

КЪЫЗ. Къыйын кюнлеригиз озгандыла, энди солурга жарайды. Бу кезиуде отпуск алсагыз, аны зауукълу ётюрююр онг барды. Бусагъатда сиз сабийлеригизни сауулкъларына бла ала кеслерин къалы жюрютенлерине бек жарсыйсыз. Ол жаны бла, кертиси бла да, сакълыкъ изленеди.

БАЗМАН. Бу ыйыкъда ишлегенлей турлукъсуз. Эрттеден бери бошарга умут этип турган жумушгюгюзну ахырына жетдирикисиз. Ишигизде таматала да сизге онг кёзден къарап, ахча бла къууандырырга боллукъдула.

АКЪЫРАП. Планла салырга ахшы кезиудю. Ахча къоранчладан а тыйылырга кюрешигиз. Алган затыгыз керек болмай къалырга боллукъду. Жууукъ заманда сыйген затыгызны сатып алырга онг чыгарыкъды, ашыкъмагыз.

МАРАУЧУ. Ишигизде тенглеригиз бла даулашла чыгарга боллукъдула. Бегирик да 20 мартдан 25 мартха дер. Кесигизни оюмугъузну къорууларга хазыр болугъуз. Юйюгюгюзде адамланы уа айтханларын этерге керекди.

ТЕКЕМЮЙОЗ. Бу кюнледе хар затха да чамланганлай турлукъсуз. Тёгерегизде адамлага да айтханыгызны ётдирирге кюреширкисиз. Жулдузла уа кесигизни бираз тьярга кюрешигиз дейдиле. Бусагъатда сабырыракъ болурга керексиз.

СУУКЪУЙ. Къадар сизге белгиле берликди, алага эс бурругъуз. Сёз ючюн, ол сизге насылы юйюр къуаррача адамны билдирирге боллукъду. Юйюрлюле уа ууакъ затлага азыракъ эс бурругъа борчулдула, тойюшле къозгальмазча.

ЧАБАКЪЛА. Ыйыкъны ал кесегинде къыйсы ишигиз да жетишми боллукъду. Бегирик да 24 март ахшы кюндю сизге. Ол кюн сатыу-алыу жаны бла жумушларыгыз да тап барлыкъдыла. Хайт дегиз, бу сизни ыйыгыгызды!

Учредительле: Къабарты-Малкъар Республиканы Парламенти бла Правительствосу

Баш редактор
АТТАЛАНЫ Ж.Ж.

РЕДКОЛЛЕГИЯ:

ТЕКУЛАНЫ Хауа
(баш редактору орунбасары)
ЖАНГУРАЗЛАНЫ Нажабат
(баш редактору орунбасары)
ТОКЪЛУЛАНЫ Борис
(жууаплы секретарь)
МОКЪАЛАНЫ Зузура (культура бёлюмю таматасы)
ТИКАЛАНЫ Фатима (жамауат-политика бёлюмю таматасы)

ТЕЛЕФОНЛА:

Редактору приёмный - 42-63-01. Баш редактору орунбасарлары - 42-38-21, 40-04-82. Жууаплы секретарь - 42-66-85.
Секретариат - 40-93-62. Корректорла - 42-63-52.

Газет Басманы эм асламы информაციаны эркиндиклерин къоруулау жаны бла Къабарты-Малкъар регион инспекцияда 2016 жылда 19 декабрьде регистрация этилгенди.

Регистрация номер — ПИ № ТУ07-00118. Индекс - 51532

Газетни басмагъа КъМР-ни Басма эмда асламлы коммуникацияла жаны бла къырал комитетини компьютер службысы хазыр этгенди.

Газет "Тетраграф" ООО-ну типографиясында басмаланганды.
Нальчик шахар, Ленин аты проспекти, 33

Номерге графикте кёре 19.00 сагъатда къол салынады. 20.00 сагъатда къол салынганды.

ГАЗЕТНИ НОМЕРИН ЧЫГАРГАНЛА:

Муусукаланы Саканат - дежурный редактор;
Кетенчиланы Зульфия - жууаплы секретары орунбасары;
Зезаланы Лида - (1, 2, 3, 4-чю бетле),
Геляланы Валентина - (5, 6, 7, 8-чи бетле) - корректорла.

Тиражы 2100 экз. Заказ № 324
Багъасы 10 сомду

РЕДАКЦИНЫ ЭМ
ИЗДАТЕЛЬНИ АДРЕСИ:

360000, Нальчик шахар,
Ленин аты проспекти, 5

электронный почтасы:
elbor_50@mail.ru